
Goran Zlodi

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet
Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti
Zagreb
gzlodi@ffzg.hr

UDK 069.42:006.4

006.44:069
Pregledni rad
Primljeno: 2. 12. 2015.
Prihvaćeno: 4. 12. 2015.

Od muzejske dokumentacije prema utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra: ključni standardi i načela

- Cilj ovog rada je pružiti pregled ključnih smjernica, standarda te načela vezanih uz muzejsku dokumentaciju, a koji se odnose na uži kontekst registracije zbirke kao kulturnog dobra. U radu se problematizira i mogućnost jednorazinske (pojedinačne i skupne) i višerazinske obrade za grupe muzejskih predmeta. Osim relevantnih teorijskih i stručnih promišljanja ovaj rad bi trebao poslužiti i kao podloga za buduće praktične smjernice i priručnike.

Ključne riječi: muzejska dokumentacija, standardi muzejske dokumentacije, registracija muzejskih zbirke, kulturno dobro

Uz *Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja registra kulturnih dobara Republike Hrvatske* iz 2011. (dalje u tekstu *Pravilnik o registraciji*) te - *Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi* iz 2002. (dalje u tekstu *Pravilnik o dokumentaciji*), uvodno ćemo izdvojiti nekoliko standarda i smjernica koji su nam ključni za temu ovog rada, dok će se na još neke standarde upozoravati dalje u tekstu.

CIDOC-ove Međunarodne smjernice za podatke o muzejskom predmetu (dalje u tekstu *CIDOC-ove Smjernice*) važne su jer su prve imale ambiciju pružiti podatkovnu strukturu za sve vrste muzejskih zbirke, a poslužile su i kao podloga za CIDOC-CRM konceptualni referentni model. *Kategorije za opis umjetničkih djela* (Baca et al. 2006) opisuju model podataka kojim je određen konceptualni okvir za opis i pristup podacima o predmetima i predstavljaju jednu od najsloženijih podatkovnih struktura (532 podatkovnih kategorija) uz iscrpnu interpretaciju i upute vezane uz primjenu pojedinih kategorija. Nadalje, posebno je važan standard SPECTRUM koji je manje usmjeren na katalogiziranje, a više na standardizaciju postupaka u muzeju što je posebno važno za upravljanje muzejskim zbirkama (SPECTRUM, 2009).

DESET KLJUČNIH NAČELA ZA KATALOGIZIRANJE PREDMETA KULTURNE BAŠTINE (CCO)

Kako bi se olakšalo povezivanje načela s praksom, struktura ovog rada oblikovana je prema deset ključnih načela ekspliciranih u knjizi *Katalogiziranje predmeta kulturne baštine: vodič za opis djela kulturne baštine i njihovih slika* (Baca et al. 2006: 2–3). Ova su načela (engl. *Ten Key Principles of CCO*) temelj samih uputa i iznimno važan podsjetnik za određivanje prioriteta pri uspostavljanju sustava dokumentacije:

1. KLJUČNO CCO NAČELO: ODREĐIVANJE LOGIČKOG FOKUSA (ENGL. LOGICAL FOCUS) ZA SVAKI ZAPIS O DJELU (ENGL. WORK RECORD) BILO DA JE ONO JEDAN PREDMET, DJELO KOJE SASTOJI OD NEKOLIKO DIJELOVA, ILI JE FIZIČKA GRUPA ILI ZBIRKA PREDMETA

U Republici Hrvatskoj muzejska dokumentacija se vodi prema podzakonskom aktu koji je trenutno na snazi - *Pravilniku o dokumentaciji*. Jedino mjesto u Pravilniku koje se referira na pojedinačne muzejske predmete i grupe muzejskih predmeta koji čine cjelinu je članak 11.: „Jedna inventarna oznaka može se dodijeliti samo jednom muzejskom predmetu, odnosno grupi muzejskih predmeta koji čine cjelinu. Muzejski predmeti koji čine cjelinu, odnosno sastoje se od dijelova, označavaju se jednom inventarnom oznakom, a svaki se dio obvezno označava podoznakom.“ (*Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi 2002*) Ovaj članak govori o dodjeli inventarnih oznaka predmetima te njihovom označavanju, no ne govori o izradi zapisa za svaku inventarnu oznaku ili podoznaku, niti određuje mogućnost jednorazinske (skupne) ili višerazinske obrade.

Označavanje i opremanje predmeta inventarnim brojem svakako je važno – njime se uspostavlja veza između predmeta i dokumentacije. *CIDOC-ov radni list 2* donosi nam praktične upute kako provoditi označavanje predmeta, a spominje i predmete koji se sastoje od više komponenti: „Kad se predmet sastoji od nekoliko komponenti koje bi se mogle rastaviti ili razdvojiti, svaki od tih dijelova treba biti obilježen brojem. Isto vrijedi i za fragmente slomljenog predmeta.“ (*CIDOC Fact Sheet No. 2 1995: 1*).

U tom smislu i CIDOC-ove Smjernice uvode pojam podoznake: „Kada se predmet sastoji od odvojivih (engl. *separable*) ili odvojenih (engl. *separate*) dijelova, Inventarna oznaka predmeta može se dodatno odrediti s posebnim nastavkom (podoznakom) za svaki dio.“ (Grant et al. 1995: 71) No, one uvode i mogućnost opisa na skupnoj razini: „U slučaju prirodoslovnih ili arheoloških zbirki, ili drugih zbirki u kojima je mnogo sličnih predmeta ili primjeraka grupirano zajedno, Inventarna oznaka se može odrediti za grupu ili množinu predmeta, bez razlikovanja pojedinačnih predmeta.“ (Ibid.) Kako ova uputa ne bi ostala potpuno neobvezujuća i proizvoljna Smjernice nadalje nalažu sljedeće: „Za svaku zbirku mora biti odlučeno da li će se svaki dio predmeta ili kompleta opisati pomoću zasebnih zapisa ili kao jedan komplet ili predmet, navodeći njegove pojedine komponente imenom uz njihovo pobrojavanje.“ (Ibid. 79).

SPECTRUM ide korak dalje i nalaže organizacijama da *moraju* imati interni pravilnik o katalogizaciji, prema kojem treba biti određena „razina i dubina katalogiziranja primjerena za pojedinu zbirku“ (*SPECTRUM* 2009: 101), i donosi sljedeću važnu napomenu o razini katalogiziranja:

„Organizacije moraju imati jasno određene razine katalogiziranja kako bi osigurale dosljednost, sukladno sa statusom zbirke te vrstom i veličinom zbirke koja se katalogizira. U nekim slučajevima (npr. kod iznimno složenih predmeta s mnogo pridruženih kontekstualnih informacija) poželjno je i moguće katalogizirati predmet na razini pojedinačnog predmeta i razraditi opsežan zapis. U drugim slučajevima (npr. kod velikih zbirki) primjerenije je, ili jedino moguće, katalogizirati na razini zbirke ili grupe, pri čemu će razina inventarizacije biti dovoljna. Podaci o katalogiziranju trebaju uključivati referencu na razinu katalogiziranja (engl. *level of cataloguing*) koja se primjenjuje.“ (Ibid.)

Iz navedene napomene možemo jasno iščitati kako je potrebno imati posebnu kategoriju u kojoj će se zabilježiti razina na kojoj je zapis katalogiziran, no prije bilježenja postavlja se pitanje o kriterijima za donošenje odluka o tome na kojoj će razini predmeti biti katalogizirani (u napomeni je spomenut samo kriterij za *veličine zbirki*).

CCO daju preporuku o sljedećim kriterijima koje treba uzeti u obzir kako bi se institucijama pomoglo u donošenju odluka o minimalnoj razini katalogizacije, a koji nam svakako mogu pomoći u pristupu grupama predmeta ili predmetima koji se sastoje od više komponenti:

- Veličina i zahtjevi zbirke (engl. *Size and Requirements of the Collection*)
- Koji je fokus zbirke (engl. *Focus of the Collection*)
- Razina ekspertize katalogizatora i dostupnost informacija (engl. *Expertise of the Catalogers and Availability of Information*)
- Razina ekspertize korisnika (engl. *Expertise of the Users*)
- Tehničke mogućnosti (engl. *Technical Capabilities*) (Baca et al. 2006: 8).

Uzevši u obzir sve navedene kriterije svakako bi bilo dobro izvesti i projekcije vremena koje treba utrošiti kako bi se postigla određena razina sredenosti i obrađenosti zbirki. Korisna polazišta za takve projekcije pruža nam na svojim web stranicama Leonard Will (Will 2015), a takvi bi nam proračuni trebali postati sastavni dio planiranja u muzejima.

Kada smo uz pomoć različitih navedenih kriterija definirali politiku katalogiziranja i na temelju nje odluku o razini dokumentiranja za pojedini predmet potrebno je zabilježiti tu razinu. Naime, kod dokumentiranja muzejskih predmeta koji se sastoje od više dijelova i korisnik i sustav moraju nedvosmisleno znati o kakvoj se vrsti zapisa radi kako bi se mogao uspostaviti pouzdan nadzor nad inventarom i uvid u broj predmeta u zbirci. Za tu svrhu vrlo su korisne preporuke koje donosi CCO:

“Zapisi za grupu, zbirku ili seriju mogu imati ista polja kao i zapisi za djelo ili zapisi za fotografiju. Međutim, zapis za grupu, zbirku ili seriju trebao bi biti označen (kao i zapis za djelo i fotografiju) pomoću polja *Vrsta zapisa* (engl. *Record Type*) kako bi

korisniku bilo jasno da se radi o skupnom zapisu, a ne o zapisu za pojedino djelo. Zapisi za individualne predmete ili fotografije mogu se hijerarhijski povezati tako da budu dio grupe, zbirke ili serije!” (Baca et al. 2006: 12).

Navedeno polje *Vrsta zapisa* (engl. *Record Type*) koje predlaže CCO, praktičnije je no naziv za polje koje je uveo SPECTRUM – *Razina katalogiziranja* (Level of cataloguing),¹ a u hrvatskom jeziku bi moglo dovesti do zabune i miješanja s razinom obrađenosti zapisa.

U standardu CDWA takvo se polje naziva *Kataloška/kataložna (?) razina* (*Catalog Level*) i to polje spada u „jezgreni“ dio metapodataka. Definira se kao „indikator razine katalogiziranja koju predstavlja zapis, a temelji se na fizičkom obliku ili intelektualnom sadržaju građe“ (Baca i Harpring 2000). Za navedeno polje određene su i moguće vrijednosti: pojedinačni predmet (engl. *item*), svezak, album, grupa, podgrupa, zbirka, serija, komplet, multipla, komponenta, kutija, fond, portfolio, garnitura, kompleks, grupa predmeta, *performans*, predmeti (engl. *items*). (Ibid.) Za svaki od navedenih primjera pružaju se temeljne smjernice i obrazloženja korištenja.

Korisne smjernice za višerazinski opis možemo pronaći i u arhivističkoj normi *ISAD(G): opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva* (ISAD (G) 2001: 12) u smislu oblikovanja opisa od općega ka posebnome, povezivanju fondova te neponavljanja obavijesti koje su već navedene na višoj hijerarhijskoj razini.

Treba spomenuti i knjižničarski standard ISBD (Objedinjeno izdanje iz 2011.) koji u Dodatku A hrvatskoga prijevoda, (IFLA 2014: 291) također donosi mogućnost izrade višerazinskog opisa iako ne daje jasne smjernice kada koristiti jednorazinski, a kad višerazinski opis (u knjižničnoj kataložnoj praksi s jedne strane imamo još uvijek prisutnu europsku tradiciju izrade višerazinskog opisa dok angloamerička tradicija daje prednost jednorazinskom).

2. KLJUČNO CCO NAČELO: UKLJUČIVANJE SVIH OBAVEZNIH KATEGORIJA PODATAKA

Prema *Pravilniku o registraciji* kao dokument koji se prilaže u postupku registracije definiran je „popis predmeta u zbirci s osnovnim podacima (naziv, autor, vrijeme nastanka, dimenzije, materijal, tehnika)“ (*Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja registra kulturnih dobara Republike Hrvatske* 2011). Time su određene obavezne kategorije podataka za postupak registracije zbirki kao kulturnog dobra i iako sam postupak registracije nije postupak propisan *Pravilnikom o dokumentaciji*, on se u praksi izvodi iz muzejske primarne dokumentacije te predstavlja svojevrsan *defacto* standard minimuma obaveznih kategorija.

U praksi se pokazalo da za bi navedeni popis za pojedine vrste muzejske zbirki svakako trebalo uključiti i još neke kategorije podataka. Primjerice, za arheologiju, etnologiju i prirodoslovlje, iznimno je važna kategorija *lokalitet*.

1 Naziv je preuzet vjerojatno iz arhivističkog i knjižničarskog nazivlja koje se odnosi na višerazinski opis.

U širem kontekstu muzejske dokumentacije, sam *Pravilnik o dokumentaciji* nije propisao minimum podataka u sklopu Inventarne knjige i Kataloga muzejskih predmeta iako pojedine kategorije podataka nisu primjenjive na pojedine vrste zbirke (primjerice za prirodoslovne zbirke). Stoga se često vraćamo standardu *Object ID (Object ID: An International Standard for Describing Art 1997)* koji je nastao u širem baštinskom okruženju (zajedno su ga osmislili stručnjaci iz muzeja, antikvarijata i Interpol), a koji propisuje ključne postupke i minimum kategorija podataka za opis predmeta baštine. (Thornes, Dorrell i Lie 1999) U konačnici, nužno će biti osigurati veću fleksibilnost određivanja obaveznog skupa kategorija kako bi bile primjerene pojedinim vrstama, ali i veličini i karakteru zbirki.

Kao i za razinu katalogizacije, SPECTRUM nalaže organizacijama da unutar internog pravilnika o katalogizaciji, moraju odrediti „zahtijevani minimalni ili jezgreni sadržaj kataloškog zapisa za različite vrste predmeta“ s jedne strane i „očekivani sadržaj tipičnog punog kataloškog zapisa za različite vrste predmeta“ s druge strane. (SPECTRUM 2009: 101).

3. KLJUČNO CCO NAČELO: STVARANJE I PROVOĐENJE DODATNIH LOKALNIH PRAVILA KAKO BI SE OMOGUĆILO PRONALAZENJE, RAZMJENA I KORIŠTENJE INFORMACIJA U RAZLIČITE SVRHE

Uz postojeće pravilnike koje treba kontinuirano unaprjeđivati, što zbog razvoja informacijske znanosti, što zbog novih mogućnosti informacijske i komunikacijske tehnologije, potrebno je i, što se može iščitati iz do sada navođenih normi, standarda i smjernica, razvijati i provoditi dodatne pravilnike kako bi se ostvarili višestruki ciljevi muzejske dokumentacije i u konačnici zadovoljile potrebe različitim skupinama korisnika.

4. KLJUČNO CCO NAČELO: KORIŠTENJE KONTROLIRANOG NAZIVLJA

U ovom načelu CCO smjernice upućuju na nazivlje u sklopu Getty Vocabularies programa te normativnih datoteka Kongresne knjižnice.

5. KLJUČNO CCO NAČELO: STVARANJE LOKALNIH NORMATIVNIH DATOTEKA PREMA STANDARDNOJ OBJAVLJENOJ TERMINOLOGIJI TE IZ LOKALNIH NAZIVA I IMENA. STRUKTURIRANJE LOKALNOG NAZIVLJA POMOĆU TEZAVURSA GDJE GOD JE TO MOGUĆE. BILJEŽENJE I DOKUMENTIRANJE ODLUKA O LOKALNOM NAZIVLJU

Polazište za stvaranje lokalnih normativnih datoteka možemo naći primjerice u *Dokumentacije i klasifikacije muzejskih i galerijskih predmeta* objavljene 1987. godine u Muzeologiji 25.

6. KLJUČNO CCO NAČELO: PRIMJENA NORMI ZA STRUKTURU PODATAKA

Već navedeni standardi (Object ID, CIDOC-ove Smjernice, SPECTRUM, CDWA) svi redom pružaju popis kategorija i time strukturu podataka.

7. KLJUČNO CCO NAČELO: RAZUMIJEVANJE DA SU KATALOGIZACIJA, KLASIFIKACIJA, INDEKSIRANJE I PRIKAZ RAZLIČITE, ALI POVEZANE FUNKCIJE

U CCO smjernicama nizom su primjera objašnjene razlike između katalogizacije, klasifikacije te posebno indeksiranja, tj. dodjele indeksnih termina iz normativnih datoteka te samog prikaza podataka.

8. KLJUČNO CCO NAČELO: DOSLJEDNO USPOSTAVLJANJE VEZA IZMEĐU SKUPINA PREDMETA I POJEDINAČNIH PREDMETA TE VEZANE VIZUALNE DOKUMENTACIJE

Ovo je načelo izuzetno važno za pravilno interpretiranje veza između muzejskih predmeta (posebno cjelina i predmeta koji pripadaju cjelini) te navigaciju kroz informacijski sustav.

9. KLJUČNO CCO NAČELO: DOSLJEDNO KORIŠTENJE INTERPUNKCIJA I DRUGIH PRAVILA SINTAKSE

Ovo je pravilo iznimno važno kako bi se osiguralo dosljedno bilježenje i interpretiranje podataka.

10. KLJUČNO CCO NAČELO: ZA INFORMACIJSKE SUSTAVE I KORISNIKE KOJI KORISTE ENGLJSKI JEZIK, KORISTITE ENGLJSKI JEZIK? OVO BI MOGLO BITI JAKO ZBUNJUJUĆE?

Ovo je načelo dano iz perspektive engleskog govornog područja. U kontekstu primjene hrvatskog jezika ovo načelo možemo interpretirati na način kao primjerice u slučaju kada je naslov djela dan na stranom jeziku da je potrebno osigurati i njegov prijevod na hrvatski jezik.

CILJEVI I NAČELA MUZEJSKE DOKUMENTACIJE

Uz definiranje načela muzejske dokumentacije važno nam je definirati i ciljeve muzejske dokumentacije. Primjerice u *CIDOC-ovim Smjernicama* navode se sljedeći ciljevi:

- osiguravanje odgovornosti za predmete (engl. *accountability*): određivanje i identifikiranje predmeta u vlasništvu muzeja te bilježenje njihova smještaja;
- doprinos sigurnosti predmeta (engl. *security*): stvaranje podataka o statusu predmeta te izrada opisa i dokaza o vlasništvu u slučaju krađe, nestanka i sl.;

- bilježenje povijesti predmeta (engl. *historic archive*): stvaranje i bilježenje informacija o izradi, sabiranju, vlasništvu i uporabi predmeta te provođenje zaštite dugotrajne vrijednosti podataka;
- dobivanje fizičkog i intelektualnog pristupa predmetima (engl. *access*): odnosi se na pristup samim predmetima kao i na pristup dokumentaciji, odnosno informacijama o predmetima (Thornes, Dorrell i Lie 1999: 9).

Dakle, ciljevi određuju što se treba ostvarivati kako bi se postigla određena svrha, odnosno zadovoljila pojedina funkcionalna svojstva muzejske dokumentacije. Tako je od posebne važnosti što se uz svaku podatkovnu skupinu u *Smjernicama* navodi koje ciljeve, odnosno funkcionalna svojstva, ona podržava.

Kada pak Elaine Svenonius govori o načelima koja se moraju uzeti u obzir prilikom razvoja bibliografskih sustava, napominje „... kako se načela razlikuju od ciljeva utoliko što ciljevi iskazuju što sustav treba postići, dok načela određuju prirodu načina na koji se tim ciljevima udovoljava“. (Svenonius 2005: 11) Dobro osmišljena načela trebala bi rezultirati različitim oblicima standardizacije: smjernicama, pravilnicima te konačno normama. “U mnogim područjima raznih djelatnosti ti standardi su očigledni ili trivijalni, ali ne i u svijetu muzejske dokumentacije, uglavnom zbog toga što muzeji posjeduju i dokumentiraju jedinstvene objekte koji su često osobite prirode.” (Bearman 1997: 8).

Odgovarajući na pitanje *kako dokumentirati*, Ivo Maroević obrazlaže kako to pitanje već zadire u kvalitetu dokumentiranja, čime se određuje karakter dokumentacije i razina koja omogućuje usporedivost podataka. U idealnoj metodologiji dokumentiranja kulturne baštine, do izražaja dolaze principi (Maroević 1986: 269–273) koje valja poštovati želimo li da proces dokumentiranja bude sustavno i djelotvorno proveden. Principi, odnosno načela dobrog dokumentiranja međaši su koje ne valja prekoračiti želimo li polučiti dobre rezultate. Tako Maroević navodi načela *poštovanja vrijednosti predmeta baštine, svrhovitosti, preciznosti i egzaktnosti, pravodobnosti, sveobuhvatnosti, postupnosti, selektivnosti i kontinuiranosti*.

CIDOC je 2012. objavio *Izjavu o načelima muzejske dokumentacije* (International Council of Museums 2012) kao pomoć muzejima pri razvoju njihovih internih pravilnika o dokumentaciji i upravljanju zbirakama. Iako su navedena načela razrađena na višoj razini općenitosti od CCO načela (usklađena su i s *ICOM-ovim Etičkim kodeksom za muzeje*), ona nam predstavljaju važno polazište za daljnji razvoj pravilnika i smjernica za dokumentaciju.

ZAKLJUČAK

U ovom radu dan je pregled teorijskih i stručnih izvora vezanih uz problematiku registracije zbirke kao kulturnog dobra, tj. njenog naslanjanja na dokumentacijske postupke poput inventarizacije i katalogizacije. U radu se pružaju promišljanja vezana uz mogućnost jednorazinske (pojedinačne i skupne) i višerazinske obrade za grupu muzejskih predmeta. Zaključuje se kako nije moguće donijeti jednoznačna pravila koja će se odnositi na sve muzejske zbirke bez obzira na vrstu, veličinu i druge

značajke zbirke. Kako se ne bi ostalo na potpunoj proizvoljnosti pravila, upućuje se na važnost donošenja internih pravila u okviru institucije koje će za pojedine zbirke propisati načine i razinu obrade. Nadalje, ističe se i važnost djelotvornog nadzora (putem odgovarajućih podatkovnih kategorija) nad razinom obrađenosti predmeta kako bi se osigurao pouzdan uvid u stanje sređenosti pojedine zbirke.

LITERATURA

Baca, Murtha, and Patricia Harpring. 2000. *Categories for the Description of Works of Art*. J. Paul Getty Trust. Categories for the Description of Works of Art.

Baca, Murtha, Patricia Harpring, Elisa Lanzi, Linda McRae, and Ann Whiteside. 2006. *Cataloging Cultural Objects: A Guide to Describing Cultural Works and Their Images*. American Library Association. http://cco.vrafoundation.org/index.php/toolkit/cco_pdf_version/.

Bearman, David. 1997. 'Standards: Museum Metadata Integrated with the Metadata of Other Distributed Information Resources'. In *CIDOC Jahrestagung*, 181–90. <http://cat.inist.fr/?aModel=e=afficheN&cpsidt=2279963>.

'CIDOC Fact Sheet No. 2'. 1995. http://network.icom.museum/fileadmin/user_upload/minisites/cidoc/DocStandards/CIDOC_Fact_Sheet_No_2.pdf.

Gordon McKenna, and Efthymia Patsatzi, eds. 2009. *Spectrum: The UK Museum Documentation Standard*. Collections Trust.

Grant, Alice, Joséphine Nieuwenhuis, Toni Petersen, and International Council of Museums, eds. 1995. 'International Guidelines for Museum Object Information: The CIDOC Information Categories'.

Hurem, Mirjana, Josip Kolanović, Snježana Zgorelec, and Council on Archives International, eds. 2001. *ISAD(G): opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva*. 2. izd. Zagreb: Hrvatski državni arhiv.

International Council of Museums, ed. 2012. 'Statement of Principles of Museum Documentation'. ICOM-CIDOC.

International Federation of Library Associations 2014. ISBD: međunarodni standardni bibliografski opis. Edited by Ana Barbarić. Objedinjeno izd. Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz, knj. 31. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Maroević, Ivo. 1986. *Sadašnjost Baštine*. Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti SR Hrvatske.

'Object ID: An International Standard for Describing Art'. 1997. <http://archives.icom.museum/object-id/index.html>.

'Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja registra kulturnih dobara Republike Hrvatske'. 2011. *Narodne novine* 89. http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_07_89_1905.html.

'Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi'. 2002. *Narodne novine* 108.

Svenonius, Elaine. 2005. *Intelektualne Osnove Organizacije Informacija*. Benja.

Thornes, Robin, Peter G. Dorrell, and Henry Lie. 1999. *Introduction to Object ID: Guidelines for Making Records That Describe Art, Antiques, and Antiquities*. Los Angeles, CA: Getty Information Institute. http://archives.icom.museum/object-id/guide/guide_fore.html.

Will, Leonard. 2015. 'Time Taken to Create Catalogue Records for Museum Objects'. Accessed November 22. <http://willpowerinfo.co.uk/catrates.htm>.